

Va calar-se, ben segur, el capell de palla flexible i, després d'assegurar-se que tenia aquell nom i aquella adreça a la seva llista, va entrar a la botiga. Era una mena de magatzem, llarg i estret, i al fons hi havia dues màquines, que rutllaven amb un soroll de ferro vell. La politxa del motor feia girar l'embarrat. Un home que anava amb granota blava, una mica estripada i bon xic bruta, va girar-se en sentir el soroll del nouvingut. L'altre home, que estava posant i treient peces de la seva màquina, repetí el gest, amb més curiositat que interès.

- Bon dia, - va dir, sense treure's el capell.

La seva seguretat, l'aire d'autoritat que irradiava tota la seva persona - de la palla flexible, lleument torrada, del capell, a les sabates blanques i rosses de lona i pell - impressionaren, tot i la distància, l'home de la granota blava, el qual deixà la feina que feia, parant la màquina, i va decidir-se a anar a emprendre el visitant.

- Ja vinc de seguida - va dir a l'operari.- Què deu voler, aquest?

Anava a afegir "paio" o "carallot", que eren les dues classificacions generals en què repartia totes les persones que se li posaven a tret, però un cert temor va aturar la paraula. I era que també estava indecís en quina de les categories podia situar-lo. Aviat ho sabia. Va apropar-se a l'home del capell de palla flexible.

- Què desitja?

- Vinc en visita d'inspecció de la legislació nacional del treball, - va dir, amb veu ràpida i segura, el visitant. I amb un gest entre benèvol i autoritari posà sota els ulls de l'home de la granota un carnet de pell amb tot de segells de goma, signatures i un retrat - el seu, no calia dubtar-ne. Va tornar-se a desar el carnet i va continuar:

- Necessito veure els llibres reglamentaris: llibre de matrícula, llibre de salaris, legislació laboral, furs del treball, els horaris del taller, degudament aprovats per la Delegació Provincial i pel Sindicat Vertical del ram, els justificants d'inspecció sanitària, el darrer rebut de la contribució industrial, les liquidacions de subsidis, les de les assegurances socials, les actes d'elecció dels delegats sindicals, les de constitució de la comissió interior del plus familiar - vull dir els punts - va aclarir, amb una certa bonhomia, a la qual va agafar-se ràpidament l'home de la granota.

- Perdoni: tot això que ha dit, vol veure? No sé pas si ho tinc.

El visitant va brandar el cap, compassiu. Sempre passava el mateix! Ignoraven les lleis, menystenien els reglaments, deixaven prescriure els terminis legals, negligien les novetats legislatives, sempre tan interessants i tan justes... Va condescendir:

- Ensenyi'm tot el que tingui, doncs.

L'home de la granota el va invitar, amb un gest tímid i obsequiós, a passar darrera una mena de gàbia envidriada, on hi havia l'espai just per a una taula de tres calaixos, una cadira i un armari on s'amuntegaven tres arxivadors, uns quants talonaris i un parell de llibres de cobertes negres.

- Vol fer el favor de seure, mentre li ho busco?

El visitant va fer el favor. Assegut a la cadira, davant la taula miserable, semblava encara més important, més august, i aquest aspecte no va pas perdre categoria quan, amb un gest reposat, l'home del carnet va treure's el capell i va posar-lo, amb la copa enlaire, damunt d'una punta de taula.

La granota blava, aclofada, cercava dintre de l'armari. Anava traient vells papers, llibretes escolars plenes de nombres, restes d'impresos fora d'ús. Al capdavall es redreçà, animat:

- Ja ho tinc! Es el llibre de matrícula, oi?

Va allargar-lo al visitant. Aquest el prengué en silenci i va fullejar-lo. Era un quadern de tapes fluixes, no pas més gros que un d'aquells "roman-

ceros" que venien a la plaça, amb les cançons del Machín o la Lola Flores, i que de vegades la seva dona s'arriscava a comprar, pensava l'home de la granota, mentre el personatge assegut al seu davant examinava doctoralment el document. Va esforçar-se de recordar si el Quimet estava inscrit al llibre de matrícula. Li semblava que sí: quan va entrar a la casa, feia sis anys, acabaven de dur-li aquella llibreta. I l'aprenent? També hi era? Sort que era fora, i que sempre s'entretenia amb els encàrrecs!

- No té res més? - preguntà l'home del capell. (El seu cap nu tenia encara més majestat, amb les puntetes breus de la suor que li feien una mena de resplendor al front).

La granota blava tornà a ajupir-se. Forfollà en un calaix de la taula, enretirà els tres arxivadors i va extreure d'un recó d'armari unes tires de paper imprès.

- Són les lleis del treball, em sembla. No és veritat?

L'altre ho examinà amb silenciosa gravetat.

- Té raó! I les liquidacions dels subsidis... I el rebut de la contribució!

Va treure un arxivador. S'equivocà i hagué de cercar en un altre. Sí, allà havia d'haver-hi la liquidació de les assegurances socials i tots aquells papers que cada mes havia de pagar. L'altre va aturar-lo amb un gest.

- El llibre de salaris, si li plau.

No tenia llibre de salaris. Havia de confessar-ho, així, de pla? No era millor fer veure que se li havia entaforat en un recó d'armari?

- Aquest llibre de matrícula no és vàlid, - decretà l'home assegut. - Està caducat, en virtut de la llei del 27 de febrer de 1948, modificada per la del 16 de març del mateix any. Havia d'haver obert un altre llibre. Això no té cap valor.

I, per subratllar la seva afirmació, va ficar-se la llibreta a la butxaca. L'home de la granota blava se'l mirava, consternat.

- Vostè és l'empresari d'aquesta indústria, oi?

- Sí, senyor.

- Antoni Nolasc i Cucala?

- I Cuguera, senyor inspector.

L'altre apartà amb la mà, com a frívola, la rectificació. Quina importància, en realitat, tenia que es digués Cucala o Cuguera, quan tenia caducat el llibre de matrícula, li mancava el de salaris, tenia una mena de pellingos de paper cagats de mosques que volien ésser la legislació laboral i no es veia enlloc de l'establiment ni el quadro d'horaris, ni el calendari de festes, ni el fur del treball, ni hi havia a la casa - n'estava segur - una trista acta d'elecció de delegat sindical o de comissió de plus familiar.

- Haig de dir-li, senyor Nolasc, que duu molt malament la reglamentació del treball. Quants empleats té?

- Un fadrí, - declarà. I, amb un temor que l'altre descobrís la veritat, afegí. - I un aprenent, senyor inspector.

En aquell moment sentí la porta d'entrada i la veu del Manolo, l'aprenent. Ho havia endevinat! Això va animar-lo una mica. Però l'home assegut prosseguia:

- La legislació laboral té per missió protegir els productors i fer-los beneficiar de tots els avantatges socials que determina el règim. I l'obligació de tots els empresaris és de complir-la sense excuses. L'Estat i, en aquest cas concret, el Ministeri del Treball i els seus delegats i inspectors, vigilin perquè aquest compliment sigui efectiu. No podem admetre que, per ignorància - va fer una pausa significativa - o per mala fe, la llei sigui burlada i els productors no gaudeixin dels beneficis de la legislació que per a ells ha estat dictada.

Va fer una transició:

- Senyor Nolasc. Vostè està fora de la llei. Vostè infringeix la regla-

mentació laboral.

L'home de la granota intentà de justificar-se:

- Faci-se'n càrrec. El negoci és petit. Tinc molta feina i no puc ocupar-me d'aquestes coses.

- Hi ha agències que se n'ocupen, assessors que l'orientarien...

- Però li asseguro que no vull perjudicar per res els meus obrers, vull dir, els meus productors. Pregunti'ls si no els pago el sou estipulat, més i tot... - va mossegar-se la llengua: no es podia dir, que pagava més del que marcaven les tarifes sindicals. Qui sap en quins nous embolics es veuria?

Però el visitant apartava amb el mateix gest de la mà aquell oferiment. Com si no sabés ell que els productors sempre estan d'acord amb els empresaris, en burlar la llei! No: a ell li interessava, només, que la legislació es complís, que els llibres obligatoris estiguessin al corrent i els horaris a la vista i les lleis bàsiques penjessin al lloc que corresponia. Va treure's ~~del paper~~ de la butxaca un plec de papers oficials. Va posar-se a escriure. L'home de la granota se'l mirava, desesperat:

- Jo li asseguro que no he obrat amb mala fe, sinó amb ignorància! Ha de creure'm! No em posi cap ~~un~~ penyora, liho prego!

L'home del carnet va aixecar el cap del paper. Potser sí que tenia raó. Potser calia ajudar-lo, donar-li una oportunitat.

- Haurà d'anar a comprar tots els papers que li fan falta: els llibres, els horaris, tot.

La cara de l'altre s'aclarí una mica.

- Li faig un paper que diu que ho he trobat tot bé.

La granota blava resplendia d'esperança.

- Però m'ha de prometre que es posarà al corrent de seguida.

Va aixecar-se, allargant-li el paper amb un gest magnànim. Va posar-se de nou el capell. L'altre s'escorcollava les butxaques. Gosaria, no gosaria?

- Li estic molt agraït, senyor inspector. No voldria ofendre'l, però vostè m'ha fet un gran favor, i voldria reconèixer-li...

Li allargava tímidament, amb la mà gairebé closa, un bitllet. De quan? No volgué ni mirar-ho. I si ara l'hi tornés? Però, en realitat, no era cap suborn. Era un signe de gratitud. Bella cosa, l'agraïment!

El bitllet era de cinc centes pessetes. Bella cosa, l'agraïment! El carrer estava ple de sol. Va guardar-se amb cura les pessetes i es mirà la llista. Li quedaven encara moltes cases per visitar. Feia calor. Al davant mateix s'obria, acollidor i ombrívol, un bar. Decidí d'entrar-hi per fer una cervesa. Tenia la sensació d'haver-se-la guanyat.

Darrera d'ell entraren dos homes joves, que se li posaren al costat al bar. Tot just li havien servit la cervesa, va sentir que li posaven una mà al muscle.

- Queda detingut - va dir-li un dels joves.- I doni'm els diners que li han donat, el carnet i els papers. Això de fer de "ful" s'ha acabat!

Va veure llampeguejar una placa esmaltada. Si la coneixia! Sospirà, fastiguejat:

- D'una manera o altra ens hem de guanyar la vida! Qui els explicarà ara, ~~als pobres industrials d'aquest barri, si tenen o no al corrent els llibres de legislació laboral?~~ als pobres industrials d'aquest barri, si tenen o no al corrent els llibres de legislació laboral? No he fet mai, d'inspector, jo! Només he orientat, he ajudat...

- I has tret diners de la pobra gent! Vinga, vinga.

Engolí d'un glop la cervesa i es disposà a seguir-los. Veia encara l'expressió agraïda del senyor Nolasc i Cucala - no, i Cuguera - i li sabé greu d'haver-lo embolicat en aquella història. Qui sap què li passaria, ara! Ell només volia orientar-lo, assessorar-lo, posar-lo dintre la llei.

I, enfonsant-se el capell, es disposà a seguir els policies.